

Економічні науки

УДК 658.155.4

Шамро Олег Віталійович

магістр

Київського національного університету технологій та дизайну

Shamro Oleh

Master's Degree of the

Kyiv National University of Technology and Design

**ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ МЕТОДІВ ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА
THE CONCEPT AND CLASSIFICATION OF FINANCIAL AND
ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE**

***Анотація.** У статті розглянуто визначення поняття фінансово-економічна безпека у широкому та вузькому розумінні. Представлено класифікацію методів та способів управління захисту фінансово-економічної безпеки підприємства.*

***Ключові слова:** фінансово-економічна безпека, ризики, підприємство, управління, загрози, механізми.*

***Summary.** The article describes the definition of financial and economic security in a broad and narrow sense. The classification of methods and methods of management of protection of financial and economic security of the enterprise is presented.*

***Key words:** financial and economic security, risk, enterprise, management, threats, mechanisms.*

Постановка проблеми. Фінансова безпека, разом із інтелектуальною, кадровою, техніко-технологічною, інформаційною,

політико-правовою, екологічною, силовою формують економічну безпеку підприємства. Перед вітчизняними підприємствами стоїть питання щодо формування фінансово-економічної безпеки через впровадження механізму управління та ефективного використання його елементів.

Актуальність проблеми пояснюється тим, що актуальний стан економіки вимагає зміни підходів до вивчення фінансово-економічної безпеки, що пояснюється локальними та глобальними змінами.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Питання забезпечення фінансово-економічної безпеки на рівні суб'єктів підприємництва розглянуті в працях таких дослідників, як: О. Барановський І. Бланк, О. Бойкевич, В. Волошин, Т. Васильців, К. Горячева, В. Домбровський, А. Єпіфанов, Л. Мартюшева, І. Мойсеєнко, О. Марченко, О. Пластун, та ін.

На сьогоднішній день в економічній літературі немає єдиного підходу стосовно елементів механізму управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання, що стимулює подальші дослідження цієї теми.

Мета статті - формування цілісного характерного огляду підходів до управління фінансово-економічною безпекою, які підвищують гнучкість та стабільність підприємства до факторів загрози. Важливим є визначення концепції фінансово-економічної безпеки та інструментів управління нею.

Основний матеріал. Фінансова та економічна безпека є умовою діяльності підприємства та має прямий вплив на прибутковість, фінансову стабільність та стійкість підприємства, здатність до постійного вдосконалення. Ефективне використання ресурсів забезпечує стабільне функціонування підприємства в теперішньому і сталий розвиток у майбутньому.

Фінансово-економічна безпека являє собою структуру фінансових відносин компанії в межах фінансової системи країни, що забезпечують фінансову стійкість її діяльності.

Управління фінансово-економічною безпекою розглядається як механізм забезпечення адаптації до умов функціонування підприємства, що підлягають змінам, розробка та впровадження контрзаходів, які миттєво мінімізують загрози, а також механізм узгодження інтересів сторін, що забезпечує отримання взаємовигідного результату

Поняття «Фінансова та економічна безпека» нерозривно пов'язане з поняття «розвиток», «стійкість», «керованість» і «вразливість». Якщо система не розвивається, то її виживання, гнучкість та адаптованість до внутрішніх та зовнішніх умов швидко знижуються.

У таблиці 1 наведені основні стандарти, якими може користуватися компанія для управління та контролю своєї економічної безпеки [11; 12].

Таблиця 1

**Стандарти щодо управління та контролю економічної безпеки
компанії**

Стандарт	Характеристика
Управління безперервністю бізнесу	Аналіз бізнес-процесів, Аналіз ризику Безперервна розробка бізнес-стратегії Організаційно-технічне забезпечення
Стандарти управління якістю	Відповідальність менеджерів; управління ресурсами; продажі; вимірювання, аналіз та вдосконалення.
Стандарти управління галуззю	Планування матеріальних потреб Планування виробничих ресурсів Планування ресурсів підприємства
Стандарти управління ризиками	Валовий показник вартості бренду та іміджу Управління витратами компанії Підвищення її ефективності
Стандарти оцінки постачальника	Фінансування, виробництво, управління інформацією, упаковка, зберігання та контроль переміщення товарів різними видами транспортних засобів
Стандарти управління зацікавленими сторонами	Рекомендована нормативна база для громадського використання при плануванні, здійсненні, оцінюванні, інформуванні та нефінансовій перевірці якості взаємодії зацікавлених сторін

Комплексна схема механізму управління станом фінансово-економічної безпеки передбачає послідовне або одночасне проведення таких заходів:

- Забезпечення такими необхідними ресурсами як капітал, персонал, права інформації, технологій та устаткування;
- загально-тактичне планування фінансово-економічної безпеки за функціональними складовими частинами;
- загально-стратегічне прогнозування та планування економічної безпеки за функціональними елементами;
- оперативне управління фінансово-господарською діяльністю;
- тактичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- проведення функціонального аналізу фінансово-економічної безпеки;
- загальна оцінка рівня економічної безпеки [6, с. 36].

Базуючись на узагальненні підходів до організації фінансово-економічної безпеки підприємства, послідовність етапів реалізації механізму її забезпечення може бути визначена таким способом:

- визначення об'єкта і предмета економічної безпеки підприємства;
- створення політики та стратегії безпеки компанії;
- принципи економічного убезпечення;
- мета та завдання гарантування безпеки компанії;
- критерії і показники економічної безпеки підприємства;
- створення організаційної структури з управління системою безпеки підприємства.

Актуальний механізм управління економічною безпекою розвитку підприємства повинен брати до уваги потребу у формуванні двох напрямів стратегій:

- 1) повинен враховувати ситуацію, формувати політику підприємства для втримання й розширення свого життєвого простору;

2) повинен охоплювати методи, прийоми та інструменти для дослідження стратегій, які створюють інші суб'єкти (держава, підприємства-конкуренти), спрямовані проти діяльності й розвитку підприємства.

Згідно до [3, с. 298; 10, с. 143] суттєвим аспектом дослідження механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства є аналіз функцій, які здійснює цей механізм.

До функціональної структури механізму управління фінансовою безпекою відносяться функції, наведені на рисунку 1.

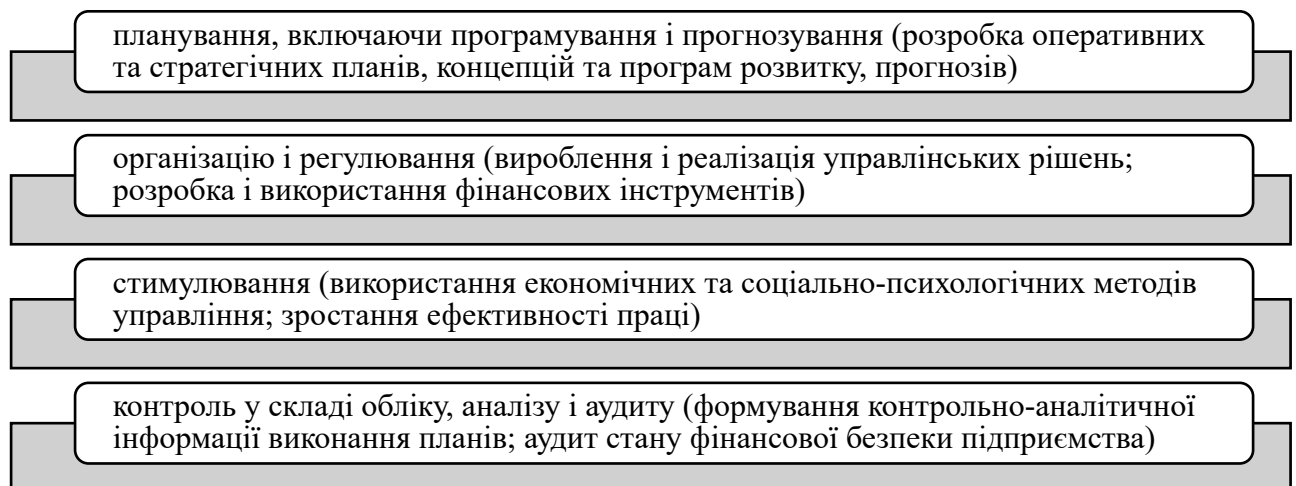

Рис.1. Функції, які відносяться функціональної структури механізму управління фінансовою безпекою

Управління фінансово-економічною безпекою має здійснюватися за певними правилами і принципами. Аналіз і узагальнення ряду наукових джерел свідчить про те, що виконання завдань і функцій системи фінансово-економічної безпеки здійснюється у разі дотримання ряду основних принципів управління фінансово-економічною безпекою підприємства, які наведені на рисунку 2.

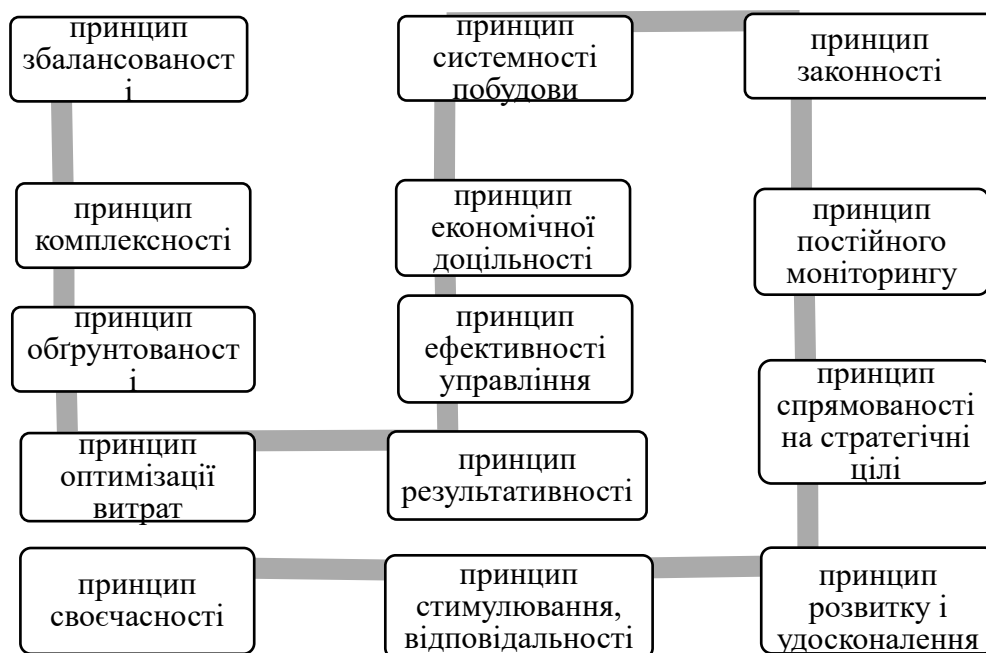

Рис. 2. Основі принципів управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Реалізація цієї системи принципів дозволяє досягти мету її організації та здійснити поставлені завдання.

Суб'єкти управління здійснюють вплив на об'єкти управлінського впливу завдяки методам управління що відкривають способи перешкоджання загрозам та ризикам в конкретних ситуаціях у визначений термін та характеризують рівень захищеності підприємства.

Основні методи механізму управління фінансово-економічною безпекою компанії освітлені в ряді наукових праць [3; 6; 8; 9].

Тому, спираючись на дані дослідження, механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки вміщає методи управління, наведені на рисунку 3.

Рис. 3. Методи управління забезпечення фінансової безпеки

Детальна інформація про ці типи методів наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Характеристика методів управління забезпечення фінансової безпеки

Назва методів	Характеристика
Інституційно-правові	організація моніторингу рівня економічної безпеки;
	прогнозування загроз та розробку заходів з їх нейтралізації;
	коригування планових показників діяльності;
	створення системи правил та режимів безпеки;
	управління інституційними характеристиками безпеки в межах юридичних відносин із контрагентами
Адміністративні	формування організаційної структури управління фінансово-економічною безпекою;
	визначення повноважень та відповідальності посадових осіб, розпорядку роботи;
	регламентування інших дій суб'єктів управління фінансово-економічною безпекою.
Економічні	організація заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання господарських ресурсів;
	збільшення рентабельності активів та конкурентоспроможності підприємства;
	прогнозування розвитку ринкової кон'юнктури.
Організаційно-технологічні	збільшення ефективності управління безпекою шляхом впровадження на підприємстві міжнародних систем управління якістю.
Інформаційні	організація механізму оперативного реагування на загрози в інформаційній безпеці та поширення негативної інформації про підприємство.
Соціально-психологічні	розробка ефективної системи морального заохочення;
	підбір кадрів з урахуванням психологічних характеристик працівників;

	підтримка ініціативи;
	забезпечення соціального й професійного росту;
	інформування про результати праці;
	створення сприятливого морально-психологічного клімату в колективі.

Для ефективного управління фінансово-економічною безпекою компанії потрібно безперервно застосовувати всі ці методи в комплексі.

Висновки та пропозиції. Фінансово-економічна безпека є головним фактором організації економічної безпеки компанії. Тому їй необхідно приділяти велику увагу на кожному підприємстві.

Велика кількість загроз спонукає до створення дієвих методів забезпечення фінансово-економічної безпеки компанії. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є одним з основних елементів системи його економічної безпеки.

Механізм управління фінансово-економічною безпекою являє собою групу станів та процесів що складають управління стосовно протидії загрозам та ризикам. Елементами цього механізму є система управління і прийняття управлінських рішень, принципи, методи та функції управління.

Принципи вказують на вимоги, які пред'являють управлінню системою безпеки та ґрунтуються на визначених закономірностях її діяльності. Методи відкривають способи перешкоджання загрозам та ризикам в конкретних ситуаціях у визначений термін. Також методи розкривають стан рівня захищеності підприємства. Процеси виявляють порядок виконання функцій та етапів реалізації механізму управління безпекою.

Оцінювання та аналіз стану економічної безпеки підприємства стає обов'язковою задачею для ефективного управління фінансово-економічною безпекою. Ще одним важливим питанням щодо формування бази управління фінансово-економічною безпекою компанії є розробка системи показників фінансової складової безпеки.

Література

1. Азарова Т.В. Фактори управління вартістю підприємства та забезпечення економічної безпеки. Економіка і фінанси. 2017. № 9.
2. Азарова Т.В. Оцінка економічної безпеки підприємства на базі концепції VBM. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2018. № 1–2. С. 62–69.
3. Васильців Т.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення [Текст] : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
4. Гордієнко Н.І., Гордієнко Т.В., Азарова Т.В. Вартісно-орієнтований підхід до діагностики рівня економічної безпеки підприємства на основі моделі EVA. Економіка та суспільство. 2019. № 20. С. 168–172.
5. Круглянко А. В. Підходи до оцінки ефективності стратегічного управління підприємством / А. В. Круглянко // Вісник ЧТЕІ КНТЕУ. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2018. – Вип. I-II (65-66). Економічні науки. – 464 с.
6. Куркин Н.В. Управление экономической безопасностью развития предприятия / Н.В. Куркин. – Днепропетровск : Изд-во АРТ-ПРЕСС, 2006. – 452 с.
7. Мойсеєнко, І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства [Текст] / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – 380 с.
8. Орлик, О. В. Фінансово-економічна безпека підприємства та підходи до її забезпечення [Електронний ресурс] / О. В. Орлик // Інформаційна та економічна безпека : матеріали Міжнародної наук.-практ. інтернет-конференції. – Х. : ХІБС УБС НБУ, 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Систем. вимоги: Pentium ; 512 Mb RAM ; Windows XP, 7, 8 ; Adobe Acrobat Reader 5.0 – 10.0. – Назва з екрану.

9. Орлик, О. В. Методи управління фінансово-економічною безпекою [Текст] / О. В. Орлик // Сборник научных трудов SWorld. – Иваново : ООО "Научный мир", 2014. – Т. 28, Вып. 1. – С. 37–41.
10. Судакова, О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства [Текст] / О. І. Судакова // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 140–148.
11. Саприкіна М. Діалог зі стейкхолдерами: міжнародні та українські реалії сьогодення / Саприкіна М. – К.: Центр „Розвиток КСБ“, 2010.
12. Davidson M.A. Managing risk across the Enterprise/ M.A Davidson [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.securitymanagement.com>

References

1. Azarov TV Factors for managing enterprise value and ensuring economic security. Economics and Finance. 2017. № 9.
2. Azarov TV Assessment of the economic security of the enterprise based on the VBM concept Institute of accounting, control and analysis in the conditions of globalization. 2018. № 1-2. Pp. 62–69.
3. Vasylytsev TG Financial and Economic Security of Ukrainian Enterprises: Strategy and Mechanisms of Supply [Text]: monograph / TG Vasylytsev, VI Voloshin, OR Boikevich, VV Karkavchuk; in a row. TG Vasylytsev. - Lviv: Liga Press, 2012. - 386 p.
4. Gordienko NI, Gordienko TV, Azarova TV Value-oriented approach to diagnostics of the level of economic security of the enterprise based on the EVA model. Economy and society. 20, pp. 168–172.
5. Kruglyanko AV Approaches to the evaluation of the effectiveness of strategic enterprise management / AV Kruglyanko // Bulletin of the National Technical University KNTEU. - Chernivtsi: KNTEU READERS, 2018. - Issue. I-II (65-66). Economic sciences. - 464 sec.

6. Kurkin NV Management of economic security of enterprise development / NV Kurkin. - Dnepropetrovsk: ART-PRESS Publishing House, 2006. - 452 p.
7. Moiseenko, IP Management of financial and economic security of the enterprise [Text] / IP Moiseenko, OM Marchenko. - Lviv: Lviv Department of Internal Affairs, 2011. - 380 p.
8. Orlyk, OV Financial and economic security of the enterprise and approaches to its provision [Electronic resource] / OV Orlyk // Information and economic security: materials of International scientific-practical. Internet conferencing. - H.: HIBS UBS NBU, 2014. - 1 electron. wholesale a disc (CD-ROM). - System. requirements: Pentium; 512 Mb RAM; Windows XP, 7, 8; Adobe Acrobat Reader 5.0 - 10.0. - The name from the screen.
9. Orlyk, OV Methods of financial and economic security management [Text] / OV Orlyk // Collection of scientific papers SWorld. - Ivanovo: Scientific World LLC, 2014. - Vol. 28, no. 1. - P. 37–41.
10. Sudakova, OI Strategic management of financial security of the enterprise [Text] / OI Sudakova // Economic space. - 2008. - № 9.– P. 140–148.
11. Saprykina M. Stakeholder dialogue: international and Ukrainian realities of today / Saprykina M. - K .: Center for CSR Development, 2010.
12. Davidson M.A. Managing risk across the Enterprise / M.A Davidson. URL: <https://www.securitymanagement.com>